

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قانون یار اصول فقہ

مؤلف:

وحید عظیمی تهرانی

انتشارات چتر دانش

۱۳۹۳

سرشناسه : عظیمی تهرانی، وحید، ۱۳۶۷-
 عنوان و نام پدیدآور : قانون یار اصول فقه
 مشخصات نشر : تهران: چتر دانش، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهری : ۳۳۳ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۲۶-۹
 وضعیت فهرست‌نویسی : قیای مختصر
 یادداشت : این مدرک در آدرس <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۵۶۱۷۴۵

نام کتاب : قانون یار اصول فقه
 ناشر : چتر دانش
 مؤلف : وحید عظیمی تهرانی
 صفحه آرای : شهرام خلخالی
 نوبت و سال چاپ : اول ۱۳۹۳
 لیتوگرافی : سازمان چاپ گل آذین
 چاپ و صحافی : سازمان چاپ گل آذین
 شمارگان : ۱۰۰۰
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۲۶-۹
 قیمت : ۱۸۵۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - کوچه نوروز - پلاک ۱۳
 تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۷۸۹۱۵ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۸۹۰۵۹
 پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
 کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۱	بخش اول: الفاظ
۱۱	فصل اول: وضع الفاظ
۱۱	مبحث اول: شرحنامه
۱۷	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۳۴	مبحث سوم: سوالات الفاظ
۴۷	مبحث چهارم: وضع الفاظ در قالب نمودار
۵۱	فصل دوم: اوامر
۵۱	مبحث اول: شرحنامه
۵۵	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۷۱	مبحث سوم: سوالات اوامر
۸۶	مبحث چهارم: اوامر در قالب نمودار
۸۹	فصل سوم: نواهی
۸۹	مبحث اول: شرحنامه
۹۰	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۹۹	مبحث سوم: سوالات نهی
۱۰۴	مبحث چهارم: نواهی در قالب نمودار
۱۰۵	فصل چهارم: مفهوم و منطوق
۱۰۵	مبحث اول: شرحنامه
۱۰۹	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۱۲۶	مبحث سوم: سوالات مفهوم و منطوق
۱۳۵	مبحث چهارم: مفهوم و منطوق در قالب نمودار
۱۳۸	فصل پنجم: عام و خاص
۱۳۸	مبحث اول: شرحنامه
۱۴۵	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۱۵۸	مبحث سوم: سوالات عام و خاص
۱۷۰	مبحث چهارم: عام و خاص در قالب نمودار
۱۷۳	فصل ششم: مطلق و مقید
۱۷۳	مبحث اول: شرحنامه
۱۷۶	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۱۸۳	مبحث سوم: سوالات فصل مطلق و مقید
۱۸۷	مبحث چهارم: مطلق و مقید در قالب نمودار
۱۸۸	فصل هفتم: مجمل و مبین
۱۸۸	مبحث اول: شرحنامه

۱۸۹	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۱۹۳	مبحث سوم: سوالات مجمل و مبین
۱۹۵	مبحث چهارم: مجمل و مبین در قالب نمودار
۱۹۷	بخش دوم: ادله اربعه
۱۹۷	فصل اول: قرآن، سنت و اجماع
۱۹۷	مبحث اول: شرحنامه
۲۰۰	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۰۲	مبحث سوم: سوالات قرآن، سنت و اجماع
۲۰۸	مبحث چهارم: قرآن، سنت و اجماع در قالب نمودار
۲۱۱	فصل دوم: قیاس
۲۱۱	مبحث اول: شرحنامه
۲۱۵	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۱۹	مبحث سوم: سوالات قیاس
۲۲۴	مبحث چهارم: قیاس در قالب نمودار
۲۲۶	فصل سوم: عقل
۲۲۶	مبحث اول: شرحنامه
۲۲۹	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۳۵	مبحث سوم: سوالات عقل
۲۴۰	مبحث چهارم: عقل در قالب نمودار
۲۴۲	فصل چهارم: استصلاح، استحسان، سد ذرایع و فتح ذرایع
۲۴۲	مبحث اول: شرحنامه
۲۴۳	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۴۳	مبحث سوم: سوالات استصلاح، استحسان، سد ذرایع و فتح ذرایع
۲۴۸	فصل پنجم: عرف و عادت
۲۴۸	مبحث اول: شرحنامه
۲۴۹	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۵۰	مبحث سوم: سوالات عرف و عادت
۲۵۲	مبحث چهارم: عرف و عادت در قالب نمودار
۲۵۳	فصل ششم: امارات
۲۵۳	مبحث اول: شرحنامه
۲۵۷	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۵۷	مبحث سوم: سوالات اماره
۲۶۳	مبحث نموداری: امارات در قالب نمودار

۲۶۵	بخش سوم: اصول عملیه
۲۶۵	فصل اول: کلیات
۲۶۵	مبحث اول: شرحنامه
۲۶۸	فصل دوم: اصل برائت
۲۶۸	مبحث اول: شرحنامه
۲۶۹	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۷۰	مبحث سوم: سوالات اصل برائت
۲۷۲	مبحث چهارم: اصل برائت در قالب نمودار
۲۷۵	فصل سوم: اصل تخفیر
۲۷۵	مبحث اول: شرحنامه
۲۷۶	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۷۶	مبحث سوم: سوالات اصل تخفیر
۲۷۷	فصل چهارم: اصل احتیاط یا اشتغال
۲۷۷	مبحث اول: شرحنامه
۲۷۹	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۷۹	مبحث سوم: سوالات فصل اول احتیاط و اشتغال
۲۸۰	مبحث چهارم: اصل احتیاط یا اشتغال در قالب نمودار
۲۸۱	فصل پنجم: اصل استصحاب
۲۸۱	مبحث اول: شرحنامه
۲۸۵	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۲۸۸	مبحث سوم: سوالات استصحاب
۲۹۲	مبحث چهارم: اصل استصحاب در قالب نمودار
۲۹۴	فصل ششم: تعارض ادله
۲۹۴	مبحث اول: شرحنامه
۲۹۶	مبحث دوم: تطبیق مسائل با مواد قانونی
۳۰۴	مبحث سوم: سوالات تعارض ادله
۳۰۸	مبحث چهارم: تعارض ادله در قالب نمودار
۳۰۹	پرسش‌های آزمون وکالت ۹۰
۳۱۴	پرسش‌های آزمون وکالت ۹۱
۳۲۰	پرسش‌های آزمون وکالت ۹۲
۳۲۶	پرسش‌های آزمون وکالت ۹۳
۳۳۲	منابع و مأخذ

دیباچه:

شرح احوال تو الحق بوالعجایب دفترست
بنده یا رب کی تواند کرد این شکر نهم حافظ

در سال‌های اخیر، رویکرد طراحان محترم سئوالات بخش اصول فقه بر این بوده است که قواعد اصولی را در مواد قانونی میاده کرده و آن‌ها را مورد پرسش قرار دهند. در کتاب پیش رو، سعی شده است تا مواد قانونی مهمی که می‌توان از چند منظر به آن‌ها نگریست، مورد بررسی قرار گیرند قابل ذکر که این کتاب وقتی پاسخگوی دقیق خواننده است که ذهن خود را معطوف و درگیر موارد دیگر اصول نیز بکند و این هدف میسر نخواهد شد مگر اینکه داوطلب با علاقه این کار را انجام دهد.

امروزه در حوزه اصول فقه کتاب‌های متعددی به چاپ رسیده است اما متأسفانه هیچکدام رافع نیازهای داوطلبان و خوانندگان نمی‌باشند. بسیاری، در پی سبک و سیاق جناب دکتر محمدی رفته و با افزودن چند مثال، تنها، اثری از خود برجای گذاشته‌اند. عده خیلی نیز فقط از جزوات اساتید برتر برای چاپ و نشر کتاب خود بهره گرفته در کیفیت کتاب خود، تغییر چندانی نداده‌اند. در کتاب پیش روی، اما که منبع اصلی آن، جهت پیشبرد اهداف و توضیحات، کتاب جناب دکتر محمدی و همچنین کتاب مفید و موثر اصول فقه کاربردی می‌باشد، سعی شده است تا از هر گونه گزافه‌گویی به دور بوده و بیشتر تمرکز کتاب، تطبیق اصول با قانون باشد و هر کجا که برای قابل فهم شدن مسأله ضرورت ذکر مثال بوده، مثال قابل فهمی آورده شده تا خواننده بهتر مطلب را درک کند.

کتاب حاضر تنها اثری است که با چنین ایده و حتی عنوانی خاص (قانون یار با توجه به این مهم که در کتاب، اصول فقه با قوانینی تطبیق داده شده‌اند) به نگارش درآمده است لذا نکات ذیل شایان توجه می‌باشد:

اول؛ تا آنجا که مقدور بوده سعی شده تا از الفاظ بسیار ساده و در عین حال حقوقی استفاده شود و در برخی مطالب که نیازی احساس شد، نک تک الفاظ را توضیح داده تا هم بر دانش اصولی خواننده افزوده شود و هم کتاب سهل‌الوصول‌تر گردد.

دوم؛ استفاده از لفظ ماده در کنار مواد قانونی است. به سه علت از لفظ ماده بجای نکته و... استفاده شده است:

۱- سعی شده است که بیشتر از الفاظ حقوقی استفاده شود و شاید به کارگیری ماده، ویژگی خاص دیگر این کتاب باشد و دیگر اینکه قصد بیان تعداد مواد و اصولی که مورد تحلیل قرار گرفته‌اند را داشته‌ام.

۲- با استفاده از این شیوه، تعداد موادی که تنها در مباحث تطبیق مسائل با مواد قانونی به کار رفته به صورت واضح، روشن می‌شود و این تعداد مواد به غیر از مواد و توضیحاتی است که در شرح‌نامه و یا مباحث دیگر مورد اشاره قرار گرفته‌اند.

۳- با استفاده از این شیوه می‌توان به صورت مفید و کاربردی، تاثیر اصول فقه بر حقوق را دریافت بنابراین جای جای کتاب، بیانگر اهمیت و تاثیرگذاری اصول بر حقوق می‌باشد. با این کار دیگر نیازی نیست که چندین صفحه را به توضیح این امر اختصاص دهیم.

سوم آنکه؛ بایستی به این مهم اشاره کرد که اولاً اصول فقه، جولانگاه استدلال است و نظریات

مختلفی را می‌توان در آن مطرح نمود لذا از خوانندگان محترم تقاضا دارم که تنها به قلم نگارنده کفایت نکرده و آنچه که خود نیز به ذهنتان خطور می‌کند، مطرح نموده و جویای درستی نظر باشند تا با هر فصل از چهار میحث تشکیل شده است تا اصلاحات اصولی و آنچه که می‌خواهیم با قانون تطبیق دهیم، توضیح داده شود. سپس سراغ مثال‌های قانونی رفته و آن‌ها را با توضیحات، تطبیق دادیم لذا در برخی از مواد قانونی (مانند امر)، انواع مختلفی در آن ذکر می‌شود که ممکن است این انواع با یکدیگر جمع شوند، بنابراین تنها موارد و اقسام ضروری و مهم را بیان کرده تا از گزافه‌گویی به دور باشیم. چهارم آنکه: پایان هر فصل به سؤالات چهار گزینه ای اختصاص داده شده است. در این خصوص ذکر چند نکته خالی از فایده نخواهد بود:

۱- در سؤالات تستی به دلیل فراوانی مواد قانونی، کوشش شده است تا مفهوم درس نیز مورد توجه قرار گیرد. بنابراین ابتدا تست‌های مربوط به فهم درس را مطرح کرده و سپس سؤالات سال‌های قبل کانون که به مواد قانونی مربوط می‌شوند و نیز تعدادی سؤالات تستی تطبیقی- قانونی تألیفی به آن‌ها اضافه شده است تا داوطلب با این گونه سؤالات نیز آشنا شود.

۲- در کتاب‌های موجود در بازار که در قسمت تست فعالیت دارند، سؤالات تکراری را در کتاب‌های خود جای داده‌اند که امری بسیار مفید و پسندیده است از آن جهت که داوطلب متوجه می‌شود که از کدام مباحث سؤالات بیشتری مطرح گردیده، اما در این کتاب به دلیل آنکه هدف تنها مروری بر طرح درس می‌باشد از بیان سؤالات تکراری که در سال‌های قبل طرح شده بود، خودداری کرده و تنها به بیان مهم‌ترین آن‌ها پرداختیم.

۳- در پایان کتاب ۴ سال اخیر آزمون وکالت را قرار داده ام تا داوطلبین محترم به رویکرد طرح سؤال در سال‌های اخیر بیشتر توجه کنند.

همان‌طور که پیش از این نیز بیان گردید، این کتاب برای اولین بار در زمینه نگارش حقوقی و قضایی تألیف گردیده، بنابراین مانند هر کتاب دیگری خالی از اشکال نخواهد بود. لذا از خواننده محترم استدعا دارم که حق را بجا آورده و مرا از نظرات گرانبهای خویش آگاه سازد. در این خصوص می‌توانید به طور مستقیم نظرات خود را از طریق آدرس اینترنتی vahidazimitehrani@gmail.com مطرح نمایید.

در پایان بر خود واجب می‌دانم تا از جناب آقای دانشور مدیر محترم موسسه چتر دانش که امکان انتشار کتاب فوق را فراهم نموده و مرا در این کار یاری فرمودید و نیز از اینکه اجازه نشر کتاب فوق را تحت عنوان قانون یار (از این جهت که عنوان فوق مختص موسسه چتر دانش می‌باشد) به بنده دادند، کمال تشکر و قدردانی را دارم.

وحید عظیمی تهرانی

پاییز ۱۳۹۳

سخن ناشر

رشته حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش به عنوان یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، گروه زیادی از دانشجویان علوم انسانی را به خود جلب نموده است. دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند. منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای گار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع مجموعه کتاب‌ها و جزوه‌هایی هستند که طی سالیان متمادی کمتر تغییر یافته و از صورتی به صورت دیگر تبدیل پیدا کرده‌اند. این در حالی است که نیاز مبرم دانش پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری غیر قابل انکار است. به این ترتیب ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان این رشته و نیز رشته‌های قریب به حقوق، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد. کتاب‌هایی که از یک سو، روزآمدی و از سوی دیگر، تناسب با نیاز دانش پژوهان در آن‌ها، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد. مؤسسه آموزش عالی آزاد چتر دانش به عنوان مجموعه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های موثری در همراهی با دانشجویان رشته حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، اقدام به تولید اثری نماید که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است که در این مسیر بتواند با ارائه خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را به اثبات رساند.

فرزاد دانش‌پور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش